

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

NPM 2.0

ÅTERKOMST ELLER OMSTART FÖR OFFENTLIG FÖRVALTNING?

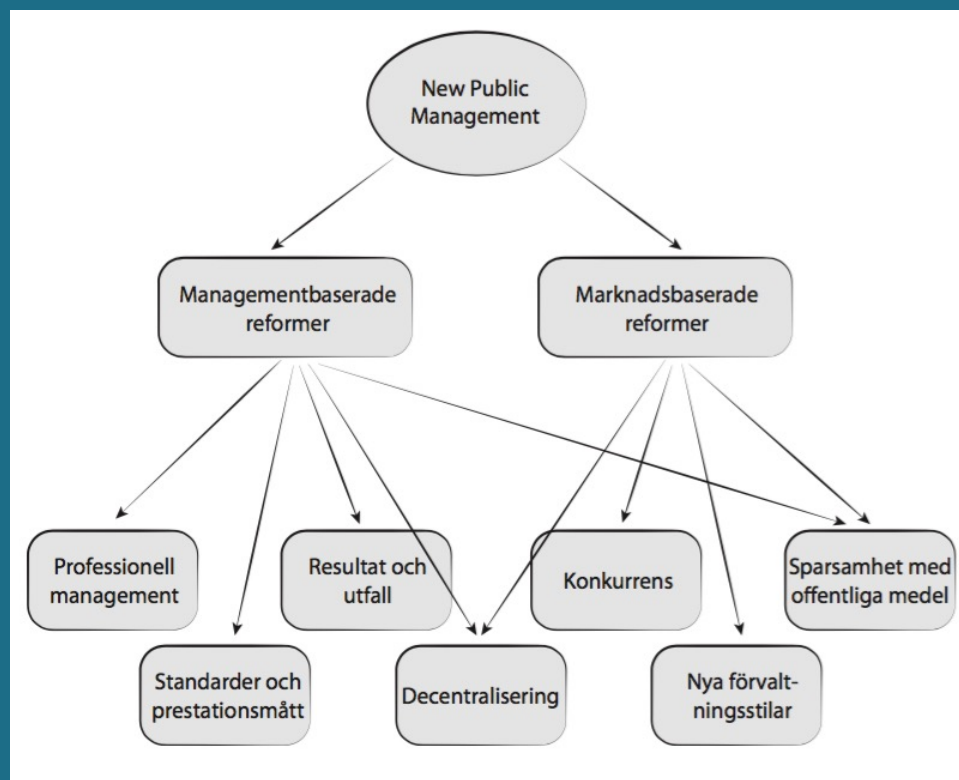
TOM S. KARLSSON, DOCENT I OFFENTLIG FÖRVALTNING

Många olika reformer

- NPM är inte ett enhetligt reformpaket
 - Har tagit sig olika uttryck i olika nationella kontexter
 - Har tagit sig olika uttryck under olika tidsperioder
 - Finns ingen "best practice"
- Olika konstitutionella förutsättningar präglar reformerna
 - Vansktigt med komparativa studier
 - Reformerna liksom välfärdsstaterna är väsensskilda

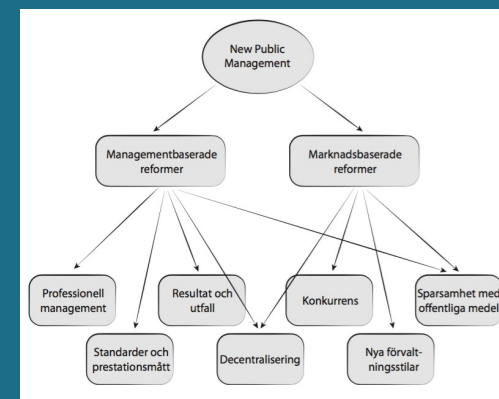
Typer och kategorier

New Public Management i Sverige

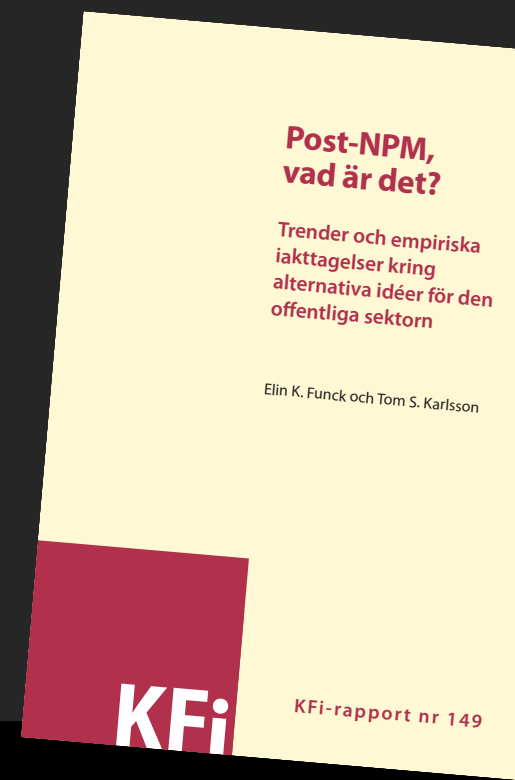
- en nyliberal produkt?

- Managementbaserade reformer
 - Lång historia
 - 1940- och 1950-talens rationella ideal tydliga
 - Idéer om prestationsmätning och budgetstyrning, effektivitet och transparens karakteriserar hela andra halvan av 1900-talet
- Marknadsbaserade reformer
 - Konkurrensutsättning bygger på en nationalekonomisk teoretiskt antagande om rationalitet
 - Inte alla marknadsbaserade reformer är nyliberala
 - Kontraktsstyrningen (anbudsupphandlingar)
 - Statliga ägandet
 - Affärsverkens konstruktion

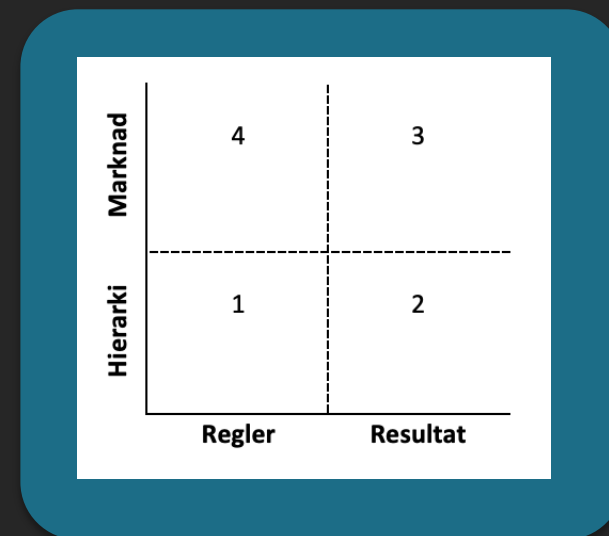
Bortom new public management?

- Post-NPM är i första hand teoretiskt normativa idéer om styrning och organisering
 - New Public Governance
 - Public Service Logic
 - Public Value Management
 - Digital-Era Governance

Ett (första) sätt att förstå reformriktningar och -skiften

- Olika dimensioner kring offentlig organisering
 - Regler kontra resultat
 - Hierarki eller marknad
 - Hård och mjuk byråkrati
- Fyra förvaltningssituationer
 1. Hård byråkrati (klassisk förvaltning)
 2. Mjuk byråkrati (ökat handlingsutrymme)
 3. Mjuk postbyråkrati (tidig form av NPM)
 4. Hård postbyråkrati (senare form av NPM)

Ett (andra) sätt att förstå reformriktningar och -skiften

- Reformers som (sociala) föreställningar – *social imaginaries*
- Föreställningar = kollektiva idéer om komplexa samband som får samhällen att införa vissa strukturer eller lösningar.
- Kan vara utopiska och dystopiska.
- Föreställningen skapar mening i och av sig själv – blir en moralisk 'kod', vilken i sin tur skapar kollektiv förståelse av hur ett samhället faktiskt fungerar (eller borde fungera).
- Tre viktiga frågor för (konkret) förändring:
 - Om bara... (bakåtriktad, utopisk)
 - Om detta fortsätter... (bakåtriktad, dystopisk)
 - Tänk om... (framförsiktad, lösning)

Problem och lösningar över tid

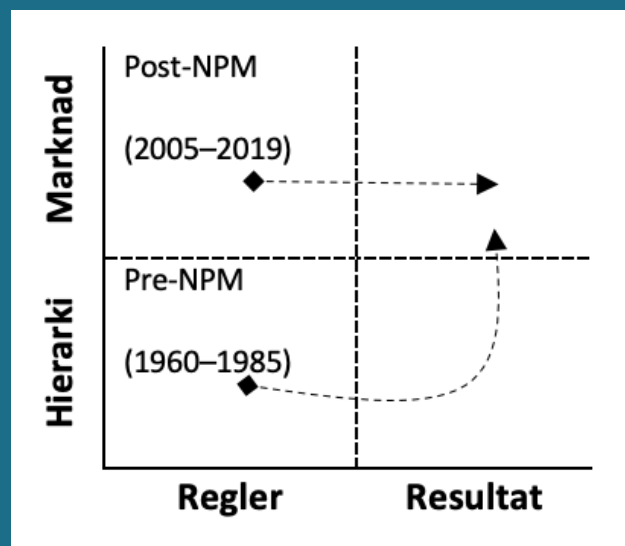
	1950–1990	2000–2020
Problem	- Granskning på marginalen - Detaljstyrning - Ökande komplexitet i uppdrag till följd av fler anställda och tjänster	- Administrativ börda - Detaljreglering - Ökande komplexitet till följd av fler utförare
Lösningar	- Krångla lagom - Intern decentralisering - Professionell kompetens	- Tillit - Handlingsutrymme - Professionalism

Styrningsinnovation som (social) föreställning?

- Det starka narrativet
 - Narrativ fylls med 'magiska koncept' och positivt förstärkta ord (tillit, samverkan, holistiskt perspektiv, nätverk)
 - Mer tydlig med vad det **inte** är än vad det faktiskt är.
 - Vill röra sig förbi npm
- Fokus på samhälle och organisering istället för ansvarighet
 - Nya sätt att organisera välfärden (återintegrering, nätverkande)
 - Fokuserar mer på yttre effektivitet på bekostnad av inre effektivitet
- Ett endimensionellt tänkande
 - Fast i en fas av dystopi och utopi
 - Riskerar att missa de positiva aspekter som (faktiskt!) finns med npm

Har NPM försvunnit?

- Historien upprepar sig och problem och dess lösningar verkar vara relativt konstanta över tid men kläs i olika ord.
- Kan handla om "eviga frågor" som vi försöker reformera bort?
- Om vi försöker angripa liknande problem med liknande lösningar, kommer vi då få ett annat utfall?

Diskussionsfrågor

1. Hur ska vi balansera kravet på effektivitet, kvalitet och transparens med behovet av innovation och förnyelse i den offentliga förvaltningen?
2. Vilka styrmodeller bör prioriteras i den framtida offentliga förvaltningen: marknadsbaserade lösningar eller decentraliserade och medskapande modeller? Vilka utmaningar och fördelar kopplas till dessa?
3. Vilken roll bör den offentliga förvaltningen spela i att skapa hållbara lösningar för framtidens välfärd: reglerare, utförare eller möjliggörare?

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Frågor och diskussion

Tom S. Karlsson
Tom.Karlsson@gu.se